

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr.26

2011.gada 13.maijā

(Prot. Nr. 22, 3.§)

Par lietas neierosināšanu

Par SIA „L&T”

2011.gada 10.marta iesniegumu

Nr.0/1-126 par iespējamu dominējošā

stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu

SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu

apsaimniekošanas organizācija” darbībās

Konkurences padome 2011.gada 14.martā saņēma SIA „L&T” (turpmāk – Iesniedzējs) iesniegumu Nr.0/1-126 par iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija” (turpmāk – ZAAO) darbībās (turpmāk – Iesniegums).

Iesniedzējs norāda, ka Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģions kopumā ietver 85 pašvaldības. ZAAO fiziskām un juridiskām personām sniedz atkritumu savākšanas un apglabāšanas pakalpojumus (savākšana, šķirošana, uzglabāšana, apstrāde, pārkraušana, pārvadāšana un apglabāšana). Šobrīd ZAAO dalībnieces ir 22 Ziemeļvidzemes reģiona pašvaldības – Valmiera, Limbaži, Cēsis, Smiltene, Valka, Priekule, Salacgrīva, Burtnieki, Rūjiena, Aloja, Kocēni, Amata, Līgatne, Pārgauja, Rauna, Mazsalaca, Vecpiebalga, Beverīna, Jaunpiebalga, Naukšēni, Strenči un Krimulda (turpmāk – 22 pašvaldības).

ZAAO atkritumu apglabāšanu veic poligonā Daibe, kas ir Ziemeļvidzemes reģiona sadzīves atkritumu apstrādes un apglabāšanas vieta.

Iesniedzējs uzskata, ka ar ZAAO ir konkurenti sadzīves atkritumu apsaimniekošanā Ziemeļvidzemes reģionā, tomēr tas šobrīd Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā praktiski nedarbojas, jo ZAAO un pašvaldību [22] rezultātā ir bijis spiests atstāt konkrēto tirgu.

Iesniedzējs norāda, ka saskaņā ar nozares normatīvajiem aktiem, pašvaldības [-u] teritorijā izvēlētajam tirgus dalībniekam ir monopolstāvoklis attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanu konkrētās [-u] pašvaldības [-u] ģeogrāfiskajā teritorijā, kā rezultātā pastāv

likumdošanas barjeras, kas ierobežo tirgus dalībniekus attiecībā uz noteiktām darbībām atkritumu apsaimniekošanas procesa ietvaros.

Turklāt Iesniedzējs norāda, ka *Valsts pārvaldes iekārtas likuma* (turpmāk –VPIL) 88.panta pirmajā daļā ir norādīti gadījumi, kad publiskā persona var veikt komercdarbību, un Iesniedzējs uzskata, ka ZAAO izveide un darbība nav atbilstoša nevienam no iepriekš minētā likuma 88.panta pirmajā daļā uzskaitītajiem gadījumiem un šo pakalpojumu, it īpaši, atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, reģenerāciju un pārstrādi, pilnībā var veikt arī tādi tirgus dalībnieki, kurus nav veidojušas publiskas personas.

Iesniedzējs uzskata, ka ZAAO ir uzskatāms par tirgus dalībnieku atbilstoši Konkurences likuma normām, jo veic saimniecisko darbību. Saskaņā ar Konkurences likuma normām, ZAAO kopā ar 22 pašvaldībām Iesniedzējprāt ir viens tirgus dalībnieks.

Iesniedzējs norāda, ka saskaņā ar to, ka ZAAO sniedz pakalpojumus pietiekami lielā daļā no Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldībām, tad ZAAO atrodas dominējošā stāvoklī sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu sniegšanas tirgū kopumā Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā, jo 22 pašvaldības ir lielākās visā reģionā sadzīves atkritumu radīšanas un apsaimniekošanas kontekstā. Kā arī ZAAO esot neizbēgams darījumu partneris gadījumos, ja citi atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi vēlas veikt noteiktas darbības ģeogrāfiskajā reģionā, kur darbojas ZAAO – nodrošināt atkritumu apglabāšanu poligonā Daibe.

Iesniedzējs uzskata, ka ZAAO piemērotais maksas aprēķina mehānisms nav adekvāts, jo ir balstīts uz nepareizu un praktiski nepastāvošu attiecību starp sadzīves atkritumu tilpumu un masu. Iesniedzējs uzskata, ka ZAAO pieņēmumi par sadzīves atkritumu svaru nav korekti, praksē piemērojot dažādas maksas dažādiem klientiem. ZAAO pamattarifi ir diferencēti arī atkarībā no teritorijas. Pie tam tiek norādīts uz to, ka ZAAO pastāv iespējas šķērssubsidēt atkritumu transportēšanas pakalpojumus no ienākumiem par atkritumu noglabāšanu.

Turklāt, Iesniedzējs norāda, ka tam saskaņā ar līguma projektu ar ZAAO būtu jāmaksā par cieto sadzīves atkritumu sagatavošanu apglabāšanai 7,32 LVL/t bez PVN papildus Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) apstiprinātajam tarifam par sadzīves atkritumu apglabāšanu.

Iesniedzējs norāda, ka šobrīd nav veicis papildu darbības, lai novērstu ZAAO iespējamo Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1. un 4.punkta pārkāpumu ZAAO darbībās, tomēr ZAAO iespējamais pārkāpums rada Iesniedzējam negatīvas sekas. Ņemot vērā 22 pašvaldību rīcību attiecībā uz līgumu slēgšanu ar ZAAO, Iesniedzējam var tik liegta piekļuve Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas tirgum ilgtermiņā, savukārt, ZAAO šajā laika posmā var gūt netaisnīgi lielus ienākumus no maksām, kuras sedz patērētāji. Turklāt tiek norādīts, ka, neizvēloties sadzīves atkritumu apsaimniekotāju konkursa kārtībā atbilstoši Publisko iepirkumu likuma (turpmāk arī– PIL) regulējumam, 22 pašvaldībās, kas slēdz līgumus ar ZAAO, maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ir paaugstināta, turklāt visām personām (fiziskām un juridiskām personām) konkrētās pašvaldības teritorijā ir pienākums izmantot attiecīgā atkritumu apsaimniekotāja pakalpojumus.

Iesniedzējs Konkurences padomei lūdz:

1) ierosināt lietas izpēti atbilstoši Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulai (par iespējamu šķērssubsidēšanu);

2) ierosināt lietas izpēti par ZAAO dominējošā stāvokļa iespējamo ļaunprātīgo izmantošanu, pārkāpjot Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu (iespējams radies publisko iepirkumu neesamības dēļ un neatbilstoši realitātei – svara/tilpuma attiecība) un konstatēt dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas pārkāpumu;

3) ierosināt lietas izpēti par ZAAO dominējošā stāvokļa iespējamo ļaunprātīgo izmantošanu, pārkāpjot Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktu (par pirmapstrādes maksu 7,32 LVL);

4) konstatēt, ka ZAAO un pašvaldības, kas ir ZAAO dalībnieces, atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam atzīstamas par vienu tirgus dalībnieku;

5) uzlikt ZAAO un pašvaldībām kā ZAAO dalībniecēm tiesisko pienākumu atturēties no rīcības, kuras rezultātā Iesniedzējs tiek izslēgts no sadzīves atkritumu savākšanas, transportēšanas un šķirošanas pakalpojumu sniegšanas tirgus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā un nodrošināt publiskā iepirkuma izsludināšanu attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem konkrēto pašvaldību teritorijās;

6) izvērtēt nepieciešamību vērsties Valsts kontrolē ar lūgumu izvērtēt ZAAO darbības atbilstību VPIL 88.pantam.

Konkurences padome 2011.gada 8.aprīļa sēdē pieņēma lēmumu (Nr.19, Prot.Nr.17, 2. §) pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu.

Konkurences padome ieguva papildus informāciju un dokumentus no SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija” un SIA „L&T”.

Konkurences padome 2011.gada 15.aprīlī Iepirkumu uzraudzības birojam (turpmāk arī– IUB) nosūtīja informācijas pieprasījumu par normatīvo aktu normu skaidrojumu.

SIA „L&T” reģistrēta komercreģistrā ar reģistrācijas Nr. 40003682818, juridiskā adrese: Vietalvas iela 5, Rīga, LV-1009.

SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija” reģistrēta komercreģistrā ar reģistrācijas Nr.44103015509, juridiskā adrese: Rīgas iela 32, Valmiera, LV-4201.

Izvērtējot Iesniegumā ietvertu informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a:

1. Pašvaldības un ZAAO darbības regulējums.

Saskaņā ar likuma „*Par pašvaldībām*” (turpmāk – Likums) 4.pantu, „realizējot vietējo pārvaldi, pašvaldības likumā noteiktajos ietvaros ir publisko tiesību subjekts (..)”, kas saskaņā ar Likuma 5.pantu „(..) savas kompetences un likuma ietvaros darbojas patstāvīgi.” Savukārt saskaņā ar Likuma 15.panta pirmās daļas 1.punktu viena no pašvaldību autonomajām funkcijām ir „organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus ((..); sadzīves atkritumu

apsaimniekošana; (..)) neatkarīgi no tā, kā īpašumā atrodas dzīvojamais fonds.” Likuma 7.pants paredz, ka „(..) autonomo funkciju izpildi organizē un par to atbild pašvaldības. (..)”. Saskaņā ar Likuma 15.panta trešo daļu „no katras autonomās funkcijas izrietošu pārvaldes uzdevumu pašvaldība var deleģēt privātpersonai vai citai publiskai personai. (..)”. Pamatojoties uz Likuma 21.panta pirmās daļas 14.punkta e) apakšpunktu, pašvaldība var noteikt, ja tas nav aizliegts vai noteikts ar likumiem vai Ministru kabineta noteikumiem, maksu par sadzīves atkritumu savākšanu”.

Atkritumu apsaimniekošanas likuma (turpmāk – AAL) 8.panta pirmās daļas 1.punktā noteikts, ka pašvaldība „organizē sadzīves atkritumu, tai skaitā sadzīvē radušos bīstamo atkritumu, apsaimniekošanu savā administratīvajā teritorijā atbilstoši pašvaldības saistošajiem noteikumiem par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, ievērojot atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu un reģionālos plānus”. Saskaņā ar AAL 18.panta pirmo daļu „pašvaldība publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlas atkritumu apsaimniekotāju, kurš veiks sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu un uzglabāšanu attiecīgajā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonā”. Turklāt AAL 18.panta trešajā daļā ir noteikts, ka „pašvaldības, savstarpēji vienojoties, var noteikt kopīgu sadzīves atkritumu apsaimniekošanas zonu, kurā ietilpst vairāku viena atkritumu apsaimniekošanas reģiona pašvaldību administratīvās teritorijas”. Vienlaicīgi AAL 18.panta sestās daļas otrajā teikumā ir noteikts, ka „(..) līgumu ar izraudzīto atkritumu apsaimniekotāju katra pašvaldība slēdz atsevišķi”. Saskaņā ar AAL 21.panta pirmo daļu „To pašvaldību administratīvajās teritorijās, kuras atrodas attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā, radītos sadzīves atkritumus apglabā tikai attiecīgā atkritumu apsaimniekošanas reģiona sadzīves atkritumu poligonā vai nodod tos attiecīgajās pārkraušanas stacijās. Pašvaldība slēdz līgumu ar šā poligona apsaimniekotāju par tās administratīvajā teritorijā savāktu sadzīves atkritumu apglabāšanu”. Pamatojoties uz AAL 22.panta trešo daļu „sadzīves atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotos atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai”. Saskaņā ar AAL 39.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktu „sadzīves atkritumu apsaimniekošanas (izņemot sadzīves atkritumu reģenerāciju) maksas noteikšanas kārtību atkritumu radītājam vai valdītājam (..) apstiprina pašvaldība ar saistošajiem noteikumiem. Pamatojoties uz saistošajos noteikumos paredzēto kārtību, pašvaldība ar savu lēmumu nosaka maksu par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu (izņemot sadzīves atkritumu reģenerāciju), un to veido: maksa par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, uzglabāšanu, dalītās atkritumu savākšanas, šķirošanas un pārkraušanas, šķirošanas un pārkraušanas infrastruktūras objektu uzturēšanu atbilstoši līgumam, kuru noslēgusi pašvaldība un šā likuma 18.panta pirmajā daļā minētais atkritumu apsaimniekotājs; SPRK apstiprinātais tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un izgāztuvēs; dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu normatīvajos aktos noteiktajā apmērā”. Turklāt saskaņā ar

AAL Pārejas noteikumu 12.punktu, var konstatēt, ka pašvaldību noslēgtie līgumi ar atkritumu apsaimniekotājiem ir terminēti, taču pietiekami ilgstoši.

2. Konkrētie tirgi.

Konkurences likuma 1.panta 4.punkts nosaka, ka konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.

Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu Konkurences likuma 1.panta 3.punkta izpratnē uzskatāma ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.

Saskaņā ar AAL 1.panta 7.punktu atkritumu apsaimniekošana ir atkritumu savākšana, uzglabāšana, pārvadāšana, reģenerācija un apglabāšana (tai skaitā sadedzināšana sadzīves atkritumu sadedzināšanas iekārtās), šo darbību pārraudzība, atkritumu apglabāšanas vietu aprūpe pēc to slēgšanas, kā arī tirdzniecība ar atkritumiem un starpniecība atkritumu apsaimniekošanā". Atbilstoši normatīvajam regulējumam ir izdalāmi bīstamie atkritumi, sadzīves atkritumi un ražošanas atkritumi (AAL 1.panta 1., 2. un 3.punkts). Tā kā atkritumu apsaimniekošanā (atkarībā no veida) ir vērā ņemamas atšķirīgas prasības un noteikumi un līdz ar to arī nepieciešamās iekārtas, tehnika un materiālie līdzekļi pakalpojuma sniegšanai, tad pastāv iespēja katru apsaimniekošanas posmu nodalīt atsevišķi. Pamatojoties uz AAL 1.panta 7.punktu, Iesniegumā minēto un to, ka sadzīves atkritumu apsaimniekošana ir uzskatāma par kompleksu jomu un pārsvarā to pakalpojuma sniedzējs arī sniedz kā vienotu pakalpojumu, kurā ietilpst visi pakalpojumi posmā no atkritumu radītāja līdz atkritumu pārstrādātājam (savākšana, pārvadāšana, pārkraušana un uzglabāšana), tad konkrētā Iesnieguma kontekstā var katru no iepriekš minētajiem apsaimniekošanas posmiem nodalīt atsevišķi. Par tirgiem, kuros darbojas ZAAO, nodrošinot atkritumu apsaimniekošanu, uzskatāmi:

- atkritumu savākšana,
- atkritumu apglabāšana Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto visu attiecīgajā atkritumu apsaimniekošanas reģionā esošo pašvaldību teritorijās radītie un savāktie sadzīves atkritumi ir apglabājami attiecīgā reģiona sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonā. Tā kā ZAAO apsaimnieko Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas poligonu „Daibe”, un visām pašvaldībām, kas atrodas Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā, ir jāslēdz līgums ar poligona „Daibe” apsaimniekotāju par to teritorijās savākto sadzīves atkritumu apglabāšanu šajā poligonā. Uzskatāms, ka ZAAO atrodas dominējošā stāvoklī sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojumu sniegšanas tirgū Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

Tirgus, kurā darbojas/vēlas darboties Iesniedzējs, ir sadzīves atkritumu savākšana Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā.

Konkurences padomes ieskatā, definējot šajā nozarē konkrētās preces tirgu, ģeogrāfiskais tirgus nepārsniegtu pašvaldības teritoriju, jo normatīvie akti nosaka būtiskas pašvaldības tiesības attiecībā uz atkritumu savākšanas un apsaimniekošanas organizēšanu, kas savukārt ietekmē gan tirgus dalībnieku konkurences iespējas, gan to klientu rīcību (tiesību un pienākumu kopumu) konkrētas administratīvās teritorijas robežās. Konkurences padome uzskata, ka konkrētajā gadījumā pie esošajiem apstākļiem un saskaņā ar Konkurences padomes lēmumā turpmāk secināto, konkrēto ģeogrāfisko tirgu un konkrētās preces tirgu definīcijas var tikt atstātas atklātas.

3. ZAAO dominējošā stāvokļa iespējama ļaunprātīga izmantošana, pārkāpjot Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulu.

Šķērssubsidēšana un tās aizliegums konkurences tiesību izpratnē pastāv tad, ja tirgus dalībnieks ienākumus no tirgus, kurā tas atrodas dominējošā stāvoklī, izmanto tirgū, kurā tas neatrodas dominējošā stāvoklī, tādā veidā tirgū, kurā tas darbojas konkurences apstākļos, radot sev labvēlīgākus apstākļus nekā konkurentiem – parasti, nosakot zemāku preces cenu. Konkurences padomes praksē šķērssubsidēšanas aizlieguma pārkāpums tiek kvalificēts atbilstoši Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulai. Dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam ir jāievēro īpaša atbildība, lai tā darbības rezultātā netiktu kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence.

Konkurences padome 2011.gada 9.maijā no ZAAO saņēma vēstuli Nr.5-4/117 Par SIA „ZAAO” piemēroto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas maksu, kur norādītas maksas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanas apmēriem pašvaldībās, kur ZAAO darbojas Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona ietilpstošajās pašvaldībās un ārpus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona.

ZAAO piemērotās maksas ārpus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona

Tabula Nr.1

Pašvaldība	LVL/m³ bez PVN
Apes novads (publiskais iepirkums)	16,16
Gulbenes novads	10,66
Inčukalna novads	6,25
Mālpils novads	6,71
Sējas novads	6,25
Siguldas novads	6,25

ZAAO piemērotās maksas Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā

Tabula Nr.2

Pašvaldība	LVL/m³ bez PVN
Alojas novads	8,90
Amatas novads	7,95

Beverīnas novads	8,90
Burtnieku novads	8,90
Cēsu novads	6,71
Jaunpiebalgas novads	8,90
Kocēnu novads	8,90
Krimuldas novads	7,95
Līgatnes novads	8,90
Limbažu novads	8,09
Mazsalacas novads	8,90
Naukšēnu novads	8,90
Pārgaujas novads	7,95
Priekuļu novads	7,95
Raunas novads	8,90
Rūjienas novads	8,90
Salacgrīvas novads	8,90
Smiltenes novads	8,90
Strenču novads	8,90
Valkas novads	8,90
Valmieras novads	7,95
Vecpiebalgas novads	8,90

Papildus Konkurences padomes rīcībā ir publiski pieejamās atkritumu apsaimniekošanas cenas (Informatīvie ziņojumi)¹ līdz 2009.gada 1.janvārim Centrāllatvijas atkritumu apsaimniekošanas reģionos salīdzināšanai ar ZAAO noteiktajiem tarifiem ārpus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona – tirgos, kur, slēdzot līgumus, ir konkurences apstākļi.

Piejūras reģionā atkritumu apsaimniekošanā līdz 2009.gada 1.janvārim darbojās trīs apsaimniekotāji un to maksas Jūrmalas pilsētā bija no 4,37 – 4,91 LVL/m³ bez PVN, Talsu pilsētā 7,55 LVL/m³ bez PVN, Talsu rajonā no 4,82-9,14 LVL/m³ bez PVN, Tukuma pilsētā 7,55 LVL/m³ bez PVN, Tukuma rajonā no 5,95 – 10,12 LVL/m³ bez PVN.

Pierīgas reģionā atkritumu apsaimniekošanā līdz 2009.gada 1.janvārim darbojās 15 apsaimniekotāji un to maksas Rīgas un Ogres rajonā bija robežās no 5,55 – 6,71 LVL/m³ bez PVN.

Zemgales reģionā atkritumu apsaimniekošanā līdz 2009.gada 1.janvārim darbojās trīs apsaimniekotāji un to maksas pilsētās svārstās no 5,45 – 7,73 LVL/m³ bez PVN, Bauskas rajonā – 5,45 – 7,65 LVL/m³ bez PVN, Dobeles rajonā 5,95 – 11,63 LVL/m³ bez PVN, Jelgavas rajonā 5,25 – 6,25 LVL/m³ bez PVN.

¹ VIDMInf_Piejura_240309; Informatīvais ziņojums par Piejūras atkritumu apsaimniekošanas plāna 2007.-2013.gadam izpildi 2007.-2008.gadā;
VIDMInf_Zemgale_240309; ;Informatīvais ziņojums par Zemgales atkritumu apsaimniekošanas plāna 2007.-2013.gadam izpildi 2007.-2008.gadā;
VIDMInf_Pierīga_010409; ;Informatīvais ziņojums par Pierīgas atkritumu apsaimniekošanas plāna 2007.-2013.gadam izpildi 2007.-2008.gadā.

Saskaņā ar iepriekš minēto un pārliecinoties, vai ZAAO piedāvā pakalpojumu par „patiesai tirgus cenai” atbilstošu cenu, Konkurences padome secina, ka, lai arī pēdējā publiski pieejamā informācija par atkritumu apsaimniekošanas maksām ir par periodu līdz 2009.gada 1.janvārim, tomēr nav pamata uzskatīt, ka atkritumu apsaimniekošanas maksas pēc šī datuma būtu būtiski samazinājušās. No iepriekš minētā ir redzams, ka, piemēram, Zemgales reģionā atkritumu apsaimniekošanas maksa svārstās no 5,25 LVL/m³ bez PVN, Pierīgas reģionā no 5,55 LVL/m³ bez PVN un Piejūras no 4,37 LVL/m³ bez PVN.

Turklāt, kā norāda pats ZAAO (2011.gada 3.maija vēstule Nr.137), jāņem vērā, ka AAL Pārejas noteikumu 13.punkts paredz pašvaldību iespēju iepriekš minētās maksas (Tabulā Nr.1) pārskatīt tikai izņēmuma gadījumos (izņemot Apes novadu, kur līgums noslēgt konkursa rezultātā). AAL Pārejas noteikumu 13.punkts paredz, ka „līdz līguma par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu attiecīgajā zonā noslēgšanai ar komersantu, kurš izraudzīts publisko iepirkumu vai publisko un privāto partnerību regulējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, maksa par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu atbilst pēdējam regulatora apstiprinātajam sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tarifam, kas noteikts pirms šā likuma spēkā stāšanās. Pašvaldība ir tiesīga pārskatīt minēto sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tarifu, ja ir mainījies šā likuma 39.panta pirmās daļas 2. un 3.punktā [SPRK apstiprinātais tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos/izgāztuvēs un dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu normatīvajos aktos noteiktajā apmērā] minētais tarifs vai nodoklis, un precizēt to tādā apmērā, kādā to ietekmē attiecīgās izmaiņas. Līdz ar to ZAAO nav tiesīgs lūgt pašvaldībām pārskatīt norādīto maksu apmērus un tādēļ Tabulā Nr.1 maksas nav mainījušās pēdējo gadu laikā. Turklāt ZAAO minētajās teritorijās nav vienīgais atkritumu apsaimniekotājs, līdz ar to tur netiek veiktas investīcijas dalītās atkritumu vākšanas infrastruktūrā un līdz ar to izmaksas par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu ir mazākas. Pie tam šajās teritorijās savāktie atkritumu netiek glabāti ZAAO poligonā Daibe, bet gan attiecīgajā reģionālajā poligonā.”

Atbildot uz Iesniedzēja iebildumiem par pašvaldību noteiktajiem maksu (cenu) apmēriem, Konkurences padome norāda, ka atkritumu apsaimniekošanas maksa veidojas no trijām komponentēm:

- pašvaldības noteiktā maksa saskaņā ar tās noslēgto līgumu ar atkritumu apsaimniekotāju, kas sevī ietver maksu par sadzīves atkritumu savākšanu, pārvadāšanu, pārkraušanu, uzglabāšanu, dalītās atkritumu savākšanas, šķirošanas un pārkraušanas infrastruktūras objektu uzturēšanu;
- SPRK apstiprinātais tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu atkritumu poligonos un izgāztuvēs;
- dabas resursu nodoklis par atkritumu apglabāšanu normatīvajos aktos noteiktā apmērā.

Faktiski secināms, ka Iesniedzējs sūdzas par atkritumu apglabāšanas maksu poligonā Daibe, jo saskaņā ar 2011.gada 12.aprīļa Konkurences padomes un SIA „L&T” Sarunu protokolā norādīto, Iesniedzējs uzskata, ka ZAAO vairāk izmaksu attiecina uz apglabāšanas tarifu.

Konkurences padome norāda, ka atkritumu apglabāšanas maksas noteikšanai SPRK izstrādā metodiku un apstiprina atkritumu apglabāšanas maksas (cenas) apmēru. Attiecīgi SPRK izvērtē uz konkrēto pakalpojumu attiecināmās izmaksas un tā lēmums par tarifu ir administratīvs akts, kuru var apstrīdēt normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Līdz ar to Konkurences padome neredz nepieciešamību vērtēt šo atkritumu apglabāšanas tarifu.

Saskaņā ar lēmuma 4.punktā minēto, Konkurences padome secina, ka ZAAO Tabulā Nr.1 minētajās teritorijās darbojas saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem un saistošajām un regulētajām līgumiskajām cenām. Ņemot vērā to, ka gan cena, kas tiek noteikta tirgus dalībniekam atrodoties monopolstāvoklī (poligonā Daibe), ir regulēta, gan cena, kura tiek noteikta, slēdzot līgumus par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu konkursa rezultātā, t.i. konkurences apstākļos (ārpus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģiona), ir regulēta – saistoša, jo pēdējā regulatora apstiprināta, kā arī ņemot vērā atšķirīgos tirgus apstākļus un to, ka ZAAO Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā ir lielāki tarifi, Konkurences padomes ieskatā nav pamata uzskatīt, ka ZAAO darbības satur Konkurences likuma 13.panta ģenerālklausulas sastāva pazīmes.

4. ZAAO dominējošā stāvokļa iespējama ļaunprātīga izmantošana, pārkāpjot Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punktu (ZAAO prasība Iesniedzējam maksāt 7,32 LVL/t par atkritumu sagatavošanu apglabāšanai papildus SPRK apstiprinātajam tarifam).

Saskaņā ar Iesniegumā un 2011.gada 12.aprīļa sarunās ar Konkurences padomes amatpersonām minēto, secināms, ka ZAAO līgumprojektā par sadzīves atkritumu pieņemšanu cieto sadzīves atkritumu poligonā „Daibe” 5.2.punktā ir norādījis, ka līdz brīdim, kad spēkā stājas SPRK apstiprināts tarifs par sadzīves atkritumu apglabāšanu, kurā ietvertas izmaksas par sadzīves atkritumu sagatavošanu apglabāšanai, papildus tarifam piegādātājs [SIA „L&T”] maksā par cieto sadzīves atkritumu sagatavošanu apglabāšanai 7,32 LVL/t bez PVN (..), vai arī nodrošina, ka poligonā apglabāšanai tiek ievesti cietie sadzīves atkritumi, kas ir sagatavoti apglabāšanai.

AAL 22.panta trešā daļa nosaka, ka „Sadzīves atkritumu poligona īpašnieks vai apsaimniekotājs nodrošina, ka attiecīgajā poligonā sadzīves vai ražošanas atkritumi tiek sagatavoti apglabāšanai, vai arī to, ka poligonā pieņem apglabāšanai sagatavotus atkritumus, ja attiecīgajā poligonā netiek veikta sadzīves atkritumu sagatavošana apglabāšanai.”

2011.gada 12.aprīļa sarunās ar Konkurences padomi SIA „L&T” pārstāvji norādīja, ka „Pirmapstrādes maksai pēc likuma [AAL] jābūt iekļautai apglabāšanas tarifā. Pēc iepriekšējās AAL redakcijas nebija skaidrs, jo neeksistēja jēdziens „pirmapstrāde”. ZAAO šīs darbības uzsāka pagājušā gada otrajā pusē. (...) AAL ir uzlicis par pienākumu to darīt [veikt atkritumu pirmapstrādi] poligonam.”

2011.gada 21.aprīļa tikšanās laikā ar Konkurences padomi ZAAO pārstāvis norādīja, ka AAL, kas stājas spēkā 2010.gada 18.novembrī, tika iestrādāta norma, ka ir obligāti veicama atkritumu apstrāde pirms tie tiek

apglabāti. No AAL izriet pienākums poligonu operatoriem veikt šādu funkciju, t.i., atkritumu pirmapstrādi. Taču SPRK tarifu metodiku, kurā ir iekļauta pirmapstrādes maksa, apstiprināja tikai šī gada martā. Tātad faktiski par šo te periodu no AAL stāšanās spēkā līdz 2011.gada martam nebija nekāda normatīvā regulējuma, kas nepārprotami noteiktu pirmapstrādes maksas noteikšanas kārtību poligonu operatoriem. Turklāt īstenotā Eiropas Savienības Kohēzijas projekta nosacījumi noteica, ka, sākot ar 2011.gada 1.janvāri, ir jāveic atkritumu pirmapstrāde. Rezultātā kā vienīgais mehānisms šīs pirmapstrādes izdevumu segšanai tika rasts maksas piemērošana 7,32 LVL apmērā papildus SPRK noteiktajam apglabāšanas tarifam. Iepriekš minētās maksas apmērs ir apstiprināts visās 22 pašvaldībās.

Konkurences padomes un SIA „L&T” 2011.gada 12.aprīļa tikšanās laikā SIA „L&T” pārstāvji paskaidroja, ka „visas vēstules (saraksti ar ZAAO par līguma noslēgšanu) SIA „L&T” ir pievienojis Iesniegumam. Kopā bija divas vēstules. Uz pirmo nebija atbildes, uz otro tika atsūtīts līguma projekts. Turpmāka komunikācija par 7,32 LVL piemērošanu nav turpinājusies, tikai privātās sarunās. Sarakstes ceļā šāda diskusija nav bijusi.”

Saskaņā ar iepriekš minēto Konkurences padome secina, ka nav konstatējams 7,32 LVL apmērā uzspiešanas fakts no ZAAO puses par sadzīves atkritumu pieņemšanu cieto sadzīves atkritumu poligonā „Daibe”, jo nav pierādījumu par to, ka iepriekš minētā maksa un līgums kopumā starp darījuma pusēm vispār tika apspriests. Konkurences padome nevar konstatēt atteikumu slēgt līgumu (darījumu), lai varētu vērtēt iespējamo atteikšanos slēgt līgumu Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 1.punkta izpratnē, pamatojoties tikai uz to, ka uz vienu SIA „L&T” vēstuli netika saņemta atbilde, bet, atbildot uz otru SIA „L&T” vēstuli, tika nosūtīts līguma projekts, par kura turpmāku apspriešanu, t.sk. no SIA „L&T” puses, nav iesniegti pierādījumi.

5. ZAAO dominējošā stāvokļa iespējama ļaunprātīga izmantošana, pārkāpjot Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktu.

5.1. ZAAO darbība pamatojoties uz noslēgtajiem līgumiem ar pašvaldībām un Iepirkumu uzraudzības biroja sniegtais *Publisko iepirkumu likuma* normu skaidrojums.

Ņemot vērā nozares normatīvo aktu regulējumu, noslēgtā līguma darbības laikā darbojas tikai tas/tie tirgus dalībnieks/i, ar kuru/kuriem pašvaldība ir noslēgusi līgumu. ZAAO un 22 pašvaldību saistību laikā 22 pašvaldību teritorijā savus pakalpojumus nesniedz citi atkritumu apsaimniekotāji.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas normatīvo aktu regulējumu šajā nozarē un IUB 2011.gada 5.aprīļa atbildes vēstulē ietverto skaidrojumu [atzinumu] Nr.1-3.2/1616 Par informācijas sniegšanu, „(..) ja piegādātājs atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē un galvenokārt veic būvdarbus vai piegādes, vai sniedz pakalpojumus pasūtītājam, tas piegādātājs principā nedarbojas tirgū un līdz ar to arī nevar negatīvi ietekmēt konkurenci attiecīgajā tirgū un apdraudēt ES tiesību aktos nostiprinātās pamatbrīvības, proti, brīvu preču un pakalpojumu apriti un konkurenci (..)”. Turklāt saskaņā ar iepriekšminēto IUB vēstuli un Eiropas Kopienu Tiesas (turpmāk – EKT) spriedumiem lietā C-26/03 Stadt

Halle, lietā Carbotermo C-340/04, kur tiesa „ir pieļāvusi iespēju, ka attiecīgais pakalpojumu sniedzējs pieder vienai vai vairākām līgumslēdzējām iestādēm jeb pasūtītājiem, t.sk., pašvaldībām.” (...) „Gadījumā, kad uzņēmuma kapitāldaļas pieder vairākiem pasūtītājiem, nosacījums par lielāko daļu darbību [saskaņā ar PIL 3.panta pirmās daļas 7.punktu] ir izpildīts, ja šis uzņēmums lielāko daļu savu darbību veic nevis vienas, bet gan visu šo pasūtītāju labā. Turklāt „ar vārdiem „atrodas pilnīgā pasūtītāja kontrolē” ir jāsaprot arī tāda situācija, kad kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas pieder vairākām pašvaldībām, proti, apstākļi, ka pasūtītājam vienam vai kopā ar citiem pasūtītājiem pieder visas izveidotās kapitālsabiedrības kapitāla daļas vai akcijas, norāda, ka šis pasūtītājs kontrolē sabiedrību gluži tāpat kā savus dienestus.” (..) „IUB uzskata, ka tiesības atsaukties uz PIL 3.panta pirmās daļas 7.punktā ietvertu likuma piemērošanas izņēmumu attiecas arī uz katru no pasūtītājiem, kas kopīgi kontrolē attiecīgo pakalpojuma sniedzēju, atsevišķi, ņemot vērā, ka PIL 3.panta pirmās daļas 7.punkts kā nosacījumu izņēmuma piemērošanai neparedz to, lai izņēmumu saskaņoti piemērotu katrs no minētajiem pasūtītājiem, vienlaikus veicot piegādātāja veikto būvdarbu, preču vai pakalpojumu iepirkšanu pat tad, ja tās ir nepieciešamas tikai vienam no šiem pasūtītājiem.”

Saskaņā ar Eiropas Tiesas lietu Nr. C-340/04 Carbotermo t.s. „iekšējo attiecību” - *in-house*, nosacījumi izpildās arī gadījumā, ja tiek ņemtas vērā visas darbības, kuras šis uzņēmums veic līgumslēdzējas iestādes noslēgtā līguma ietvaros neatkarīgi no tā, kurš ir pakalpojumu saņēmējs – vai tā ir līgumslēdzēja iestāde pati, vai pakalpojumu izmantotāji. Turklāt nav svarīgi, kurš veic samaksu attiecīgajam uzņēmumam – vai tā ir iestāde, kura ir tā kapitāla daļu turētāja, vai arī sniegto pakalpojumu izmantotāji saskaņā ar koncesijām vai citām minētās iestādes nodibinātām tiesiskajām attiecībām.

Pamatojoties uz visu iepriekš minēto, konkrētajos reģionos atkritumu apsaimniekošanas tiesības nemaz nav bijušas pieejamas brīvajā tirgū Iesniedzējam, kurš veic vai potenciāli varētu veikt atkritumu apsaimniekošanu konkrētajā reģionā. Līdz ar to, šāda 22 pašvaldību rīcība, kas norit saskaņā ar normatīvo regulējumu, pašām nodibinot komercsabiedrību (kā organizēt atkritumu apsaimniekošanu), kas nodarbojas ar atkritumu apsaimniekošanu pašvaldību teritorijās, ir vērtējama kā publiskas personas pieņemts lēmums.

5.2. ZAAO noteiktā atkritumu svara un tilpuma attiecība.

Konkurences padome norāda, ka nav objektīva pamatojuma vērtēt, vai veikt analīzi ZAAO atkritumu svara/tilpuma attiecībai ($1\text{m}^3 = 200\text{kg}$), jo šāda attiecība izriet no ar Ministru kabineta 2006.gada 26.septembra noteikumiem Nr.797 apstiprinātā Ziemeļvidzemes reģionālo atkritumu apsaimniekošanas plāna 2006.–2013.gadam 4.3.1. un 9.2.punkta, kur noteikts, ka 1m^3 ir apmēram 200 kg jeb 0,2 tonnas sadzīves atkritumu. Līdz ar to Konkurences padomei nav pamata ZAAO piemēroto svara/tilpuma attiecību apšaubīt, jo tā izriet no ar Ministru kabineta apstiprināta politikas plānošanas dokumenta. Līdz ar to ZAAO rīcībā, piemērojot attiecību $1\text{m}^3 = 200\text{kg}$, nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta pārkāpuma sastāva pazīmes.

6. ZAAO un pašvaldības, kas ir ZAAO dalībnieces, kā viens tirgus dalībnieks, atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 9.punktam.

Iesniedzējs norādīja, ka pašvaldības, pieņemot lēmumu dibināt un dibinot ZAAO, ir tādējādi atzīstamas par vienu tirgus dalībnieku. Konkurences padome piekrīt, ka ZAAO kā pašvaldību dibināts komercietisību subjekts darbojas privāto tiesību jomā un ir tirgus dalībnieks. Pašvaldības, kaut arī tām pieder kapitāla daļas ZAAO, nevar automātiski tikt vērtētas kā viens tirgus dalībnieks ar ZAAO. Izvērtējot normatīvos aktus, kā arī to, ka pēc Iesniedzēja pieteikuma Administratīvās tiesās tiek izskatīta lieta par pašvaldības darbībām kā darbībām publisko tiesību jomā, secināms, ka nav pamata pašvaldības autonomās darbības vērtēt kā tādas, kas ir privāttiesību jomā. Ņemot vērā to, ka ZAAO darbības nav saskatāmas Konkurences likuma 13.panta pārkāpuma sastāva pazīmes, izskatot konkrēto Iesniegumu, nav lietderīgi vērtēt, vai pašvaldības un ZAAO ir viens tirgus dalībnieks.

7. Tiesiskā pamata uzlikt ZAAO un pašvaldībām kā ZAAO dalībniecēm tiesisko pienākumu atturēties no rīcības, kuras rezultātā Iesniedzējs tiek izslēgts no sadzīves atkritumu savākšanas, transportēšanas un šķirošanas pakalpojumu sniegšanas tirgus Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas reģionā un nodrošināt publiskā iepirkuma izsludināšanu attiecībā uz sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumiem konkrēto pašvaldību teritorijās izvērtējums.

Tā kā, izvērtējot Iesniegumā minēto informāciju, secināms, ka Konkurences padomei nav pamata ierosināt lietu, savukārt lēmumu par tiesiskā pienākumu uzlikšanu atbilstoši Konkurences likuma 14.panta pirmajai daļai pieņem, konstatējot tirgus dalībnieka darbības Konkurences likuma pārkāpuma sastāva pazīmes, nav tiesiska pamata vērtēt šo Iesniedzēja lūgumu.

Saskaņā ar lēmumā konstatēto Konkurences padome nav tiesīga lemt par tiesiskā pienākuma piemērošanu ne ZAAO, ne 22 pašvaldībām.

8. Nepieciešamības vērsties Valsts kontrolē ar lūgumu izvērtēt ZAAO darbības atbilstību VPIL 88.pantam izvērtējums.

Iesniegumā ietvertā informācija nav pietiekama, lai lemtu par nepieciešamību pārsūtīt tajā ietvērto informāciju Valsts kontrolei. Taču Iesniedzēju šāds Konkurences padomes secinājums nekavē pašam vērsties citās valsts iestādēs, ja tā ieskatā Iesniegumā aprakstīto darbību izvērtēšana ietilpst to kompetencē. No Iesniedzēja iesniegtajiem materiāliem konstatējams, ka jautājums par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta piemērošanu tiek vērtēts tiesvedības ietvaros Administratīvajā tiesā.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 23.panta ceturto prim daļu, Konkurences padome neierosina lietu, ja iesniegumā ietvertā un nepieciešamības gadījumā papildus iegūtā informācija nesatur ziņas par nodarījumu, kam ir šā likuma pārkāpuma sastāva pazīmes.

Pamatojoties uz iepriekšminēto un Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 13.panta pirmo daļu, 23.panta trešās daļas 3.punktu, 23.panta ceturto prim daļu, Konkurences padome

n o l ē m a:

neierosināt lietu uz SIA „L&T” iesnieguma Nr.0/1-126 par iespējamu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija” darbībās pamata.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja p.i.

Dz.Striks